

ISSN 2010-720X

ILIM HÁM JÁMIYET

FAN VA JAMIYAT

2019 (№1)

4-ўқувчи: Устозим.

Уларни тинглаб турган синфдаги бошқа ўқувчи мавзунини куйидагича хулоса қилади: айтилиши ҳар хил, маъноси бир-бирига яқин бўлган сўзлар синонимлардир. Жумладан, муаллим, ўқитувчи, мураббий, устоз сўзлари синоним сўзлар ҳисобланади.

Тил таълимида, жумладан, морфология сатҳини ўқитишда грамматик топшмуклардан ўринли фойдаланиш ва уларни сахнада эртак қаҳрамонлари нутқида баён этиш болаларда сахна маданиятини тарбиялабгина қолмай, балки эртак қаҳрамонларининг нутқига жавобан тез ва раво жавоб топишни ҳам ўргатади. Дарсини топшмуклар асосида ташкил этиш ўқитувчига тез ва қулай баҳолаш имкониятини яратади, чунки ўқувчилар орасидаги баҳсу мунозара бунга сабаб бўлади. Масалан, мавҳум отлар мавзусини ўрганиш жараёнида куйидаги грамматик топшмуклардан фойдаланиш фақат таълим бериш эмас, балки тарбия беришнинг муҳим омилли ҳамдир.

Ипгитларга **вазминлик**,

Китларга бўлсин ибo.

1. Донога **бағри кенглик**,

Ешларда бўлсин хаё.

Қандай қўшимчадир – лик.

Қандай сўз: **бағри кенглик** ?

ёки

Тозалик умрингга умр қўшади.

Яхшилик калбларга қувонч қўшади.

Иккиси бўлса доим одатинг,

Шудир сенинг шарафинг, санолатинг.

Матнда қайси сўзлар.

Булбди мавҳум отлар ?

3. Бурчақлар ўйини. Ўқитувчи она тилидан маълум боб ёки катга бир бўлимни ўтиб тугатгач, такрорлан ёхуд мустаҳкамлаш дарсларида бу ўйин туридан фойдаланиши мумкин. Масалан, 5-синфда «Брдамчи сўз туркумлари» ўрганилгач, синфнинг уч ёки тўрт бурчақига «Бог'оччи», «Юклама», «Кўмакчи» каби сўзлар ёзилган тахтачаларни ялиб қўйган бўлади. Дарс мақсади ўзлон қилинганч, ўқувчилардан ихтиёрли суратда шу бурчақларни танлашлари ва нима учун шу бурчақни танлагани сабаблари сўралади. Ўқувчилар биринчидан танлаган бурчақлари номига таъриф беришда ҳамда

уни нима мақсадда танлаганликларини изоҳлашади. Шу йўл билан ўтилган мавзулар мустаҳкамланади.

Дарҳақиқат, замонавий инфорацион технология жуда кўп имкониятларни яратиб бермоқда. Масалан, компьютер мультимедия, мультимедия ва бошқалар. Улар ўз навбатида фаол ҳаракатлантирувчи ўқув тизимини ва электрон китобларни яратишга қулай имкон беради. Натжида замонавий инфорацион маъруза, амалий ва таъриба хоналарини ташкил қилинмоқда.

Жумладан, талаба электрон китоб орқали куйидаги имкониятларга эга бўлиши мумкин:

• Зарурий адабиётни тезда излаш (оддий дарсликда буни излаш кийин бўлиши мумкин).

• Мавзуга дахлдор илмий адабиётдан (асл нухасидан) фойдаланиш.

• Матннинг зарурий навҳаларини принтер орқали босмадан чиқариш.

• Маърузада олган билимни мустаҳкамлаш ва тез текшириш (тест, бошқотирма, ижодий матн тузиш, жаadwalни тўдириш каби)

• Кўпхонали интерфайсдан фойдаланиш

• Вертуал мулоқот асосида олиб бориладиган ўқитиш тизимидан фойдаланиш (масофавий ўқитиш)

• Оддий дарсликда бўлмаган аудио, видео кўринишларни, жонли овоз, рангли тасвир, мусиқа) ҳаракат элементларини кўриш ва эшитишга муяссар бўлади.

Умуман, таълимида бундай ўйин турлари ва замонавий инфорацион технологиядан фойдаланиш ўқувчи билимининг ошишига, тафаккурини ўстиришда, шу билан фанлараро алоқадорликни таъминлашда муҳим омиллардан бириндир. Қолаверса, у болаларни эътиборли бўлишга, мустақил ижодий фикр юритишга ўргатади, билимларини ўзлаштиришга ижобий таъсир этади. Бундай машғулотлар ўқувчинини тодиқтирмайди, аксатча, уларга ўзгача шавқ ва шодидоналиклар улашиб, ижодкорликка ва кизикувчанликларга қорлайди.

Мавзуга оид кино, режа, таст топшириқлари, шу мавзуга оид топшмуклар, проектор орқали кинофильмдан лавҳа ёки магнит лентасига ёзилган озғак матн, бошқотирма, мавзуга доир журнал, қўлланма, дарслик ҳамда дугатлардан фойдаланиш дарс самарадорлигини оширишнинг муҳим воситаларидир.

Адабиётлар

1. Қаримов Н.А. Барқамол авлод - Ўзбекистон тарихий ётишнинг пойдевори. "Олий Мажлисининг биринчи чакрик тўққинчи сессиясида қилинган маъруза, 29 август, 1997) - Т.: 1997.
2. Ахмеджонов Н.Х. Замонавий ўқитиш технологиялари. -Т.: 2000.
3. Азизжўзев И.Н. Ўқитувчи мутахассислигига тайёрлаш технологияси. -Т.: 2000.
4. Исламова Г.Х. Ижодий тафаккурни ривожлантириш технологияси ва ўқитувчининг мустақил фаолияти. (она тили ўқитувчиларини учун методик таълиқлар). -Т.: 2001.
5. Очидов М. Янги педагогик технологиялар. -Қарши: «Насаф», 2000
6. Сирожидинов Р. Грамматик топшмуклар. -Т.: «Ўқитувчи», 1995.

Мақолада она тилини ўқитишда инновацион технологияларнинг самарадорлиги ўрганилган. Қўрсинг самарадорлигини оширишда метод ва ўйинлар аҳамиятли ҳисобланади. Янги педагогик технологиялар ўқув материални тингловчига етказишнинг энг сода усули сифатида баҳоланади, таълим жараёнида янги сифат кўрсаткичларига олиб чиқиши мумкин эканлиги эътироф этилмоқда.

В статье рассматривается эффективность использования инновационных технологий в преподавании родного языка. Для повышения эффективности курса важны многочисленные игры и методы. Новые учебные материалы и образовательные технологии рассматриваются как простой способ добраться до слушателя, и это может способствовать повышению качества образовательного процесса.

The author of the article studies the effectiveness of the use of innovative technologies in the teaching of the mother tongue. In increasing the effectiveness of the course numerous games and techniques are very important. New teaching materials and educational technologies are regarded as the easiest way to get to the listener, and it can enhance the quality of the educational process.

TECHNOLOGIK LOYIHALASH – MUSIQA MASHG'ULOTLARIDA SAMARALI TA'LIM

E. Abduraimova – assistent o'qituvchisi

Jizzax davlat pedagogika instituti

Tayanch so'zlar: pedagogika o'quv yurtlari, musiqa ta'limi, muhtoz va raqom musiqasi, tashkil etish texnologiyasi, loyihalash, afzalilik.

Ключевые слова: школа, музыкальная культура, классическая музыка, организация, технология, проектирование, будущий учитель, преимущество

Key words: school, music culture, classic music, organization, technology, designing, future teacher, advantage

Pedagogika o'quv yurtlari (Pedagog o'qituvchilar tayyorlaydigan universitet va institutlar) asosan umumiy ta'lim o'qituvchilar uchun muhtoz va raqom musiqasi

tayyorlaydi. Bugungi talabalar ertangi tarbiyachi mutabbiylardir. Shuning uchun ham bu dargohlarda faoliyat ko'rsatadigan har bir fan o'qituvchisi o'zi dars beradigan

bir fan bo'yicha choruzat nazariy bilim, malaka, amaliy ijrochilik tajribalariga va shu bilan birga ta'lim mazmunini sifat va samaradorligini ta'minlash imkonini beruvchi ilg'or pedagogik texnologiyalar bo'yicha yuqori tayyorgarliklarga ega bo'lishlari kerak.

Hozirda respublikamizdagi barcha pedagogika oliy o'quv yurtlarida "musiqa ta'lim" yo'nalishlari mavjud bo'lib, ularda ta'lim oluvchi talabalarni maktab faoliyatiga tayyorlash, ularni musiqa san'atining bir qator, alohida mutaxassislik maqomiga ega bo'lgan fan sohaslaridan chuqur bilim, kasbiy malakaviy tayyorgarlikka ega bo'lishlarini taqozo etadi. Bu zarurat umumta'lim maktablarida bir soatlik musiqa darsida musiqa o'qituvchisining bir necha musiqqa fanlaridan olgan bilimlariga tabiiy ravishda murojaat qilishga ehtiyoj mavjudligi bilan izohlanadi.

Masalan, musiqa darsining musiqa tinglash jarayonida o'qituvchi o'z xoxishiga bog'liq bo'lmagan holda musiqa tarixi, nazariyasi, musiqa asarlari tahlili, garmoniqa fanlaridan olgan bilimlariga tayanib ish tutsa, qo'shiq kuylash faoliyati muvaffaqiyatli kechishida uning xor va xorshunoslik, vocal ijrochiligi, cholg'u ijrochiligi, musiqa darsida o'qituvchi o'zi jo'maveoz vazifasini bajaradi, dirijorlik fanlariga oid bilim, malakalari qo'l keladi.

Pedagogika oliy o'quv yurtlarining musiqiy ta'lim yo'nalishlari ayrim mutaxassislik fanlarini aynan mutaxassis pedagoglar tomonidan o'limayotganligi bugungi kunda jiddiy muammolar sifatida ko'zga tashlanmoqda. Bu holat ayniqsa, ushbu ta'lim yo'nalishi o'quv rejasiga mustaqillik sharofati bilan kiritilgan "An'anaviy xalq qo'shiqchiligi" hamda "O'zbek mumtoz qo'shiqchiligi" fanlari o'qitilishida ko'proq zo'hir bo'lmoqda. Chunki mumtoz va maqom asarlarini ijro etish, ularni talabalarga o'rgatish maxsus pedagogik yondashuv uslub va vositalardan foydalanib ish tutishni taqozo etadi. Bu o'rinda bo'lg'usi musiqa o'qituvchisi eng avvalo, xalq musiqa ijodidan, xalq qo'shiqchiligi,

mumtoz va maqom san'atidan muayyan kasbiy - malakaviy tayyorgarlikka, shu bilan birga ho'izlik, cholg'uchilik mahoratiga ega bo'lishi eng asosiy shartlardan hisoblanadi.

Mumtoz va maqom ashulalari nafaqat kuyi, musiqiy matn tuzilishi, chuqur mazmunga ega she'riy matn bilan yuksak badiiy qiymatga egaligi, keng qamrovchiligi va murakkab shakli bilan ijrochidan yuqori malaka, iqtidor, keng ovoz diapozoni, mohir sozandachilik, shuningdek, pedagogik-psixologik mahoratni talab qiladi. She'riy matnlardagi o'xshatishlar, solishtirishlar, tashbehtar, rubiy holatlar, obraz va voqelikka xos sifatning ijodkor ichki kechinmalari, hissiyotlari bilan bog'lanib, bo'rtirib tasvirlanishi, kuy tuzilmasining murakkab kompozitsiyasi, ohang ijrosidagi o'ziga xos nola, qochirimlar, avjlar, ma'lum tuzilmalarni takrorlanib kelishi va milliy ijrochilikka xos bezaklar mumtoz maqom va xalq ashulalari ijrochiligining eng muhim xususiyatlari sanaladi.

Mumtoz va maqom ashulalarining aksariyati mumtoz shoirlar she'r-g'azallarigabastalangan bo'lib, ularda bugungi kunda nutqimizda iste'mulda bo'lmagan ko'plab so'zlar, atamalar, joy nomlari, sharq shariyatiga xos tashbehtar mavjudligi ularning ma'no va mazmunini anglab olishda jiddiy muammoli vaziyatni yuzaga keltiradiki, ularni chuqur anglamasdan, his qilmasdan unga bastalangan ashulaning qiymatini, badiiy asar sifatidagi darajasini to'la idrok etib bo'lmaydi.

Ta'kidlab o'tilgan fanlarni o'qitilishida ko'zga tashlangan jiddiy muammolardan yana biri fan o'qituvchilarini ushbu fanlar bo'yicha maxsus kasbiy-malakaviy va me'todik tayyorgarlikka ega emassliklarida ko'rinedi.

An'anaviy va xalq qo'shiqchiligi mashg'ulotlari jarayonida mashhur ho'izlarning ijro uslublari, tajribalari bilan yaqindan tanishish, darslarni o'ziga xos texnologik yondashuvlar asosida tashkil etish, musiqa ta'lim pedagogikasi o'rida turgan dolzarb vazifalardandir. Tabiiyki, muammolarni har biri alohida ta'lim yo'l-yo'riq, pedagogik va me'todik ish uslub, shakli, vositalardan maqsadli va

o'rinni foydalangan holda ish tutishni talab qiladi.

Ushbu yo'nalishdagi tadqiqiy izlanishlar natijasida bir qator mumtoz ashulalarni o'rganishning texnologik loyihalarini ishlab chiqishga erishdik. Mana shunday loyihalardan biri musiqa san'atimizning noyob g'ulolaridan bo'lgan "Samarqand ushshog'i (Injost) ashulachiga tegishlidir. So'zlashiq muhabbatni tarannum etuvchi bu ashulaning g'azali fors tilida yozilganligiga qaramay uni o'zbek, tojik san'atkorlarining juda ko'plab avlodi mahorat bilan ijro etib kelishadi va a bugungi kunda ham juda ko'p yosh xonandalar repertuarlaridan keng o'rin olgan mumtoz asardir. Ushbu ashulani dars jarayonida o'rganish hal etiladigan muayyan vazifalar yechimi orqali amalga oshirildi: [1]

1. Ashulani talabalarining ijrochilik malaka va ovoz imkoniyatlariga mosligini o'rganish (asar diapozoni, unga talabalar ovoz imkoniyatlarini

Mos kelishi, avji, ko'pchilik bo'lib va ayrim qismlarini kimlar ijro etishi aniqlanadi).

2. Ashulaning fors tilida yozilgan va o'zbek tiliga o'girilgan matn yozuv nusxalari yozilgan plakatlarni olib qo'yish.

3. Talabalarda ashulaga mos kayfiyatni vujudga keltirish (Ashulani mashhur san'atkorlar ijrosidagi yozuvlarni tinglash, qo'shimcha ma'lumotlarga o'rin beriladi. Masalan, shu o'rinda xalqimizning ardoqli va mashhur san'atkori Halima Nasirova bu ashulaga mehri va uning qanday o'rganilgan xususida yozgan estaliklaridan parcha o'qib eshutiladi.

Ashulaning she'riy matn muallifi haqida ma'lumotlar "Samarqand ushshog'i" (Injost) ashulasi XVII asrda yashab ijod etgan shoira Zebunisoning "Injost" (Keimadi) radi-fii g'azaliga bastalangan. Ulug' shoir va shoh Bobur avlodidan bo'lgan Zebuniso Sharq adabiyotida ma'lum va qoldirgan Rabul Balxiy, Maxsariy, Ismatiy, Iffatiy, Samarqandiy kabi ijodkorlar qatorida sharq she'riyatida yorqin o'z qoldirgan shoiradir. Uning ishqni uyg'lovchi, mas'naviy tuzilatlarni madh etuvchi sherlari, "Injost", "Nashud", "Gaz-chu man Layli asosam" singari maqom kuylariga solib ku-tiladigan g'azallari mashhurdir.

Ashulaning mohir ijrochilari haqida ma'lumotlar Ashulani qiyomiga yetkazib ijro etgan mashhur san'atkorlar (Hoji Abdalaziz Rasulov, Levi Boboxonov, Shohista Malajonova, Berta Davidova, Dilnora Qodirjonova, Malohat Dridabova va kabilar) haqida qisqa suhbat o'tkazish, ular ijrolarni qiyosiy tahlil qilish.

Ashulaning she'riy (O'zbek tiliga o'girilgan) matnini ifodalari o'qish. Bu vazifa oldindan bir talabaga top-shirilgan bo'ladi.

Asar she'riy matndagi tushinilishi qiyin so'zlarni aniqlash, izohlash, "Shahid", "Karbalo", "Ka'ba", "Zasce", "Korashma", "Mustahiq" kabi so'zlar.

Oldindan bir - ikki talabani ashula ijrosiga tayyor-lash. (San'at kellejlarini an'anaviy ijrochilik yo'nalishini tugatgan talaba bo'lsa yanada yaxshi).

Asar ijrosidagi nola, qochirim, bo'rtirish, muayy ijrochilikka xos bezaklarni ijro etish holatlarini belgilash, mashqlar tanlash.

Ashulani qismlarga bo'lib o'rganish. (Necha so'zga mo'ljallanganligini hisobga olib vaqtni taqsimlash).

Asar o'rganilgach, uning yozuvini talabalariga eshiti-tirish, xato, kamchiliklar va ba'diy ijro ustida ishlash.

Yakuniy suhbat o'tkazish. Ijromi baholash, xulosasi.

Asarni o'rganish jarayonida quyidagi pedagogik va psixologik holatlarga e'tibor berish boshqa mumtoz asarlar-ni o'rganishda hara qo'l keladi:

1) Mumtoz ashulalar yirik hajmli, murakkab tuzilishdagi, nola, yuqori avjlariga boyligi sabab uning o'rganishida talabalarni sabr-toqatli bo'lishga o'rganish.

2) Ashulalarni o'zlashtirish murakkab pedagogik, psix-ologik tayyorgarlik, ijrochilik konikana va ma'suliyatni talab qilishi bois uni o'rganish vaqtini aniq cheklash qo'ymuslik.

3) Ovozlamni zo'riqtirmasdan, dastlab bir- ikki ton past darajalarda o'rganish.

- Nafasni rejali sarflash, unii, undosh tovushlarni aniq shaxsiyatiga erishish.
- Mumtoz va maqom asbublari ijrosiga xos "daro-

mad", "miyonxat", "du- nasr", "kichik avj", "avj turk" leabi atamalar mohiyatini tushuntirib berish orqali talabalarni milliy ijrochilik malaka va mahoratlarini shakllantirishga erishish mumkin.

Adabiyotlar

1. Qudratov I. Talabalarni xalq go'shiqlari vositasida estetik tarbiyalash. -Toshkent: «Fan», 2009.
2. Fayzullayev E. Bo'lajak musiqa o'qituvchilari ba'iy didini shakllantirishda o'zbek mumtoz musiqasi imkoniyatlaridan foydalanish. -Toshkent: Fan va texnologiyalar markazi bosmaxonasi, 2008.
3. Nosirova N. Men o'zbek qiziman. -Toshkent: «G'afur G'ulom», 1968.
4. Hasanov A. Musiqa va tarbiya. -Toshkent: «O'qituvchi», 1993.

REZYUME

Maqolada pedagogika ohy o'quv yurtlarining "Musiqiy ta'lim" yo'nalishida mumtoz va maqom mavzusidagi darslarni texnologik jihatlashirish asosida tashkil etishning afzalliklari haqida fikr yuritiladi.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается преимущество организации уроков музыки по принципу технологического проектирования по теме классической музыки в общеобразовательных школах, описываются проблемы по подготовке будущих учителей музыки в высших педагогических учебных заведениях.

SUMMARY

The article considers the advantages of organizing music lessons on the basis of technological designing on the topics of classical music in secondary schools. The author also describes the existing problems in training future music teachers at higher educational institutions.

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ ТАРБИЯЛАНУВЧИЛАРИГА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ ЎРГАТИШДА ЎЙИНЛАРНИНГ РОЛИ

Б.А.Арзиева - ассистент ўқитувчи

Г.Норматова - талаба

Ўзбекистон Республикасидаги Ўқув-даъват педагогика институтини

Таянч сўзлар: болалар, дидактик ўйинлар, инновация, интерфаол ўйинлар, маънавий фикрлаш, ривожлантириш, фаоллик.

Ключевые слова: дидактические игры, нетрадиционные, интерактивные игры, логическое мышление, развитие, активность.

Key words: didactic games, non-traditional, interactive games, logical thinking, development activity.

Республикамизда кейинги йилларда инглиз тилига alohida e'tibor berilib kelinmoqda. Hozirgi rivojlanayotgan davrda ingliz tilini bilmasdan ishlab chiqarish imkoniyati bo'lmaydi. Ingliz tilini o'rganuvchilarning e'tibori ham o'zgarib bormoqda. Hozirgi kunga qadar ingliz tilini o'qitish metodikasi bo'lgan yillar sinflarga qaratilgan bo'lsa, hozirgi kunda esa ular ingliz tilini o'rtacha maktabgacha o'rgatishga bosh ko'tirib bormoqda.

Bolalarni aqliy jihatdan kamolotga etkazish, ma'naviy dunyosini boyitish zamonaviy pedagogning bosh vazifasidir. Maktabgacha ta'limda uchin davr mobaynida bolalar haqini asosan uchin tashkil etadi. Uchin davrda bolalar mahorat kildirlar, ularni muayyan ko'nikma rivojlanish bo'ladir. Maktabgacha ta'lim sohasi ushbu ta'lim tizimining birinchi bosqichi hisoblanib, u har tomonlama sog'lom va barqamom bola shaxsini tarbiyalash va maktabgacha tayyorlashda g'oyat muhim ahamiyat kasb etadi.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2017 йил 30 сентябрдаги «Мақтабгача таълим тизimini бошқарувини tubdan takomillashtirish choralar-tadbirlari tuzilishida» gi farmoni, hamda «Ўзбекистон Республикаси мактабгача таълим vazirligi faolligini tashkil etish tuzilishida» gi qarori bunga yakon kasb bulsa oladi. Ta'kidlash joziba, maktabgacha ta'lim muassasasi (MTM) larida ta'lim va tarbiya jarayonini yuqori saviyada tashkil etish, tarbiyalanuvchi bolalarga ta'limning keyingi bosqichlarida koinalmasdan muvaffaqiyatga erishishlarida imkoniyat yaratadi [1].

Мақтабгача таълим самардорлигини oshirishning asosiy shart-sharoitlaridan biri bolalarga ingliz tilini o'rgatishda har kila ta'lim vositalaridan foydalanish hisoblanadi. Bu vositalar ichida pedagogik texnologiyaning muhim tarkibiy qismi hisoblangan di-daktik uynlar muhim urun tutadi. Shuningdek, dars samaradorligini ta'minlashda turli ta'lim vositalaridan foydalanish, darslarda muammo vaziyatlarini vujudga keltirishga xizmat kiluvchi va texnologik xarakterdagi di-daktik uynlarining imkoniyatlarini bekorlasdir [3].

Инглиз тилини o'rgatish mazmuni maktabgacha ta'lim muassasalarida juda kiska va oson s'zlaridan jumla-lardan bosiladi. Mazmunni tushunishni o'rgatish

sozda, kulay va zarur kurguzmalilik asosida olib boriladi. Mana shu uyl bilan bolalarning suz boyligi kenгайиб, chuqurlashib va usib borishi ta'minlanadi.

Qoraqolpoqistonidagi maktabgacha ta'lim muassasalarini tarbiyachilari hozirgi bolalarga ingliz tilini o'rgatishda, чет эл uslubiy kuldanmalaridan, kitoblardan va kompyuter dasturlaridan foydalanilib kelaётганиni aytadilar. Hozirgi kunga kelib xorijiy mam-lakatlarda, maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachilari ni ingliz tiliga o'rgatish borasida kulay ta'lim dasturlari ishlab chikarilmoqda. Ushbu dasturlar asosida Respublikamizda Maktabgacha ta'lim muassasalar uchun ingliz tilini o'rgatish buyicha Markaz ilmiy metodik kenгачинing qarori bilan «Maktabgacha ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish dasturi» ni ishlab chikilgan.

Ushbu dastur yuzasidan maktabgacha ta'lim muassasalariga muljalangan metodik adabiyotlar, uslubiy kuldanmalar, tavsiylarini yuqori saviyada tayyorlab ishlarini yanada takomillashtirish maksadida Xalq ta'limi vazirligining maktabgacha ta'lim b'linini boyligi S.Mirzajalilova rahbarligida Markaz metodikari va ilg'or ish tajribaga ega bulgan amaliyotchilardan iborat ishchi guruhi tashkil etildi. Ushbu guruhi har haftada bir marotaba Markaz ko'chida uynlarini utkazib, hozirga qadar ishchi guruhi tomonidan maktabgacha ta'lim muassasalarining katt va tayyorlov guruhlarida чет tiliga o'rgatishni uynlarida tashkil etish maksadida «Maktabgacha ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish dasturi» («Be-laxon») tayan dasturiga muvofiklashtirilgan holda kaita ishlab chikilmoqda.

Uchin guruhi tomonidan ishlab chikilgan dastur asosida mualliflariga namunaviy mashruot ishlab chikilgan ishlab chikish vazifasini yuklatilgan.

Ushbu dasturlarning uyniga hos xususiyati shundaki u uynida bolalarga muljalangan ingliz tilida e'tiborlarini, ishlar, kuynlar va turli kila interfaol uynlarini muassasallashtirgan.

2013-2014 uyni ilindan boslab, Maktabgacha ta'lim muassasalarini rahbar va pedagog koinmalarini malaka oshirish kursu davomida uyn rejalari 8 soxajimda чет tilini o'rgatishni kiritish, uynlarida uyn rejalari va dasturlariga tegishli

MAZMUN
BAS MAQALA

Отемуратов Б. Жокары магълуматлы педагог кадрларды таярлау – етимиз раѳажтаныўының тийкары	3
BAS REDAKTOR MINBERI	
Алламбергенов К. «Илим хэм жәмийет»: Машкалар хэм узыйпапар, ямаса халык аралык басылымлар стандартлары дэрежесине карай бар адам	5
TABIIYIY HAM TEXNIKALIQ ILMILER	
Biyologiya	
Атамуратов Р., Оразбаева А. Каракалпакстан аймағында өсиўши жуўсан – artemisia өсимлиги	7
JAMIYETLIK HAM EKONOMIKALIQ ILMILER	
Milliy ideya, Ruwqiyliq tükartlari	
Алланазарова Б. Инсан кэдирин – уалы кэдирният	9
Джамилова Г. Акылдың адам турмысындағы әҳмиyeti	10
Матийбаев Т. Комил инсон – фукаралык жәмийетининг бош мақсатин	11
Huqiquatlaw	
Немаилова З. Уголовно-криминалогические аспекты организованной преступности	16
Ekonomika	
Хожалесенов Н.З., Зиннатдинов Б.П. Мәмлекетимизде макро экономикалык турактылык хэм инновациялык өсиу тенденциялары	18
TIL BILIMI HAM ADEBIYATTANIW	
Til bilimi	
Ишаев Ж. Араб тили хаккында ульўма магълумат	20
Ишаев Ж. Араб тилин үйретиу, үйрениудин әҳмиyetiли мәселелери	21
Хужаниязов Э. Стилевые особенности определений в функциональных стилях узбекского литературного языка	23
Qaribbaeva G.E., Sadikova R.S. Ajlinyaz shigarmalarinda uy buyumlari atamalarini qollanilwi	26
Кдырбаева Г.К., Ажимуратова Г.М. Инглиз ва каракалпак тилларидағы тарихий топонимларнинг лингвомаданий хуусиятлари	27
Кошанов К.М. О творческом использовании заимствованной лексики в обучении русскому языку	29
Куиназарова Ш.М. Каракалпак той мәресими хэм оған байланысла дэсгүрлердин еркек тилинде сәулетини	30
Пирниязова А.К. Поэзиялык шығармаларда фразеологизмлердин колланылыўы (Н.Юсунов шығармалары мысалында)	32
Sa'dullayeva O., Kim N. Koreys tili lingvomadaniyatida "Hasad" hissiy konsepi	34
Adebiyattaniw	
Баўатдилова С. Каракалпак халык косыкларының сюжетлик өзгешелиги	36
Қурамбоева Г. Узбек ва каракалпак адабий алоқаларида Миртемир ижодининг воситачилик ролин	38
Кеңешбаева Ш.К. Qaraqalpaq xalıq dastanı «Sharyar»: jymalıwı, basıp shıǵarılıwı hám izertleniwiniń aytım maseleleri	40
Матякунов С. Шеърятда тасвир ва тасаввур уйғулиги	44
Оразбаева Г.У. Поэзияда писаныйлыққа нэзер (Г.Нурлесенова дэрегіўишлиги мысалында)	45
Сапасева Ф. "Махтумқулинома" - юксак идрок ва тафаккур махули	47
PEDAGOGIKA, METODIKA, PEDTEKNOLOGIYA	
Pedagogika teoriiyasi hám tariyxi	
Бьобожонов Ф.К. Педагогик имижини шақлантйривчи омилар	49
Гулямова М.Х. Интеграция тьялмининг замонавий тенденцияларин	51
Кучкорова Н.М. Булажак мухассисларининг иктисодий – маданиятини ривожлантйришининг педагогик шарт – шароитлари	52
Пирниязова И.К. Педагогикалык ижерликте жетилиштириудин заманавий талаплари	54
Сайтбекова С., Уснатдинова Н. Тьялмде инновациянын хэм интеграциянын әҳмиyeti	56
Ташпулатов М. XX аср бошларыда Узбекистеида миллий мусликий тафаккур тариккети унинг замонавий тадрюки контекстида	57
Юсупова Г. Тьялмин тизимини янгилышга булган әхтиж ва талаплар	59
Talim-tarbiya metodikasi	
Абдиназмов Ш., Тонрова Г. Она тили дарсларида инновация технологиялардан фойдаланышнинг самарадорлиги	60
Abdulkarimova E. Texnologik loyihalash – musiqa mashg'ulotlarida samarali ta'lim	61
Аринева Б.А., Норматова Г. Мақтабача тьялм муассасалари тарбияланувчиларыга инглиз тилини ургатышда уйинларининг ролин	63
Jafarberganova A. Talabalar:di matematika:liq analiz kursini uyreniwdegil ozbetinshe jumasi	65
Jamamuratova S.S. Imjeni o'rgatish metodikasini takomillashtirish masalalari	68
Qudratov I. Milliy musiqa merosini o'rganishni uzluksizlik va uzviylik tamoyili asosida tashkil etish: muammo va yechimlar	70
Мухаммедова Д.Т., Сапаров А.Д., Зиядуллаев Д.Ш., Джолдасбаева А.Б. Даре жадалыни тузини позимивинг математик модели	71
Нөрботева М., Немецкова Н. Мақтабача енидагы болалар тарбиясында Алишер Навоийнинг ахлокий қарапшларининг аҳамияти	75
Odilov A. Dars jarayonida o'yin metodlari orqali dars samaradorligini oshirish	77
Rzaeva P.K., Jenbaeva A. Techniques of teaching phraseological units	78
Тайляков И., Жамолов А. Булажак кичик тиббий ходимларининг иктисодланган фаолиятида ахборот тизимидан фойдаланыш имкониятлари	80
Tilavova M. O'qish darslarida o'quvchilarni ifodali o'qishga o'rgatish yo'li va vositalari	82
Tugalov F.Q. Kasbiy tayyorgarlik darajasini shakllantiruvchi muhim mavzularni o'qitish metodikasi	84
Utemisov A.O., Urebaev T.T. Talabalar o'rtasida milliy valq harakati o'yinlar estetik asoslari:li drok etish qobiliyatlarini shakllantirish	87
Уразимова Т.В. Мектепке шексиз жаштагы балаларды көркем-өнер дэретпелери мысалында эстетикалык тарбиялау	89
Ярматов Р.Б. Булажак тарих ўқитувчидаида ижодий фикрларини ривожлантйришининг асосий компонентлари	91
Yavdov B.Ya., Otajonova M.R. Tarixiy-mohiyatvuy tamzlamni namoyish etish orqali fizika mashg'ulotlari samaradorligini oshirish	92
PSIXOLOGIYA	
Ибрагимова Р.Ж. Каракалпак оилаларидагы ажралишларининг иктимоний психологик сабабларини ўргатишининг аҳамияти	96
Каяибергенова Д.У. Инглиз тилини ўргатишда психологик ёндашувининг аҳамияти	99
Утепбергенов М.А. Критерии готовности к браку	100
Утепбергенов М.А. Социально-психологические особенности и динамика удовлетворенности браком у мужчин и женщин в каракалпакской семье	102
JANA KITAPLAR	
Pikirlar, Usulnar	
Алламбергенов К., Алламбергенов Е. Каракалпак тилинде жарык көрген биринши "Педагогика теориясы" савакылы	105
Даўкеева А.О. Талабалар үшін библиоха саута	106
USTAZLAR SHEJRESI	
Жумашева Г.Х., Отерниязова Ж. Кишидеий инсан, зобердег устат – ильым ели	107
Нурханов Ю.Е. Халык педагогикасы машкаларын сан еркек алым ижеринелери	108
JURNAL JANALIQLARI	
«Илим хэм жәмийет» журнасына ишимий мақалалар кыбы өсиу тэртиби	110